

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Kestävän tuotannon ja kulutuksen edistäminen EU:ssa” (valmistelevala lausunto)

(2012/C 191/02)

Esittelijä: **An LE NOUAIL MARLIÈRE**

Euroopan unionin puheenjohtajavaltio Tanska päätti 11. tammikuuta 2012 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Kestävän tuotannon ja kulutuksen edistäminen EU:ssa

(valmistelevala lausunto).

Asian valmistelusta vastannut ”maatalous, maaseudun kehittäminen, ympäristö” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 10. huhtikuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 25.–26. huhtikuuta 2012 pitämässään 480. täysistunnossa (huhtikuun 26. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 124 ääntä puolesta ja 8 vastaan 5:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK on arvioinut puheenjohtajavaltio Tanskan pyynnön mukaisesti välineitä ja toimenpiteitä, joita tarvitaan, jotta voidaan siirtyä kestäviin tuotanto- ja kulutusmalleihin. Komitea pitää ilahduttavana, että EU:n toimielimet ovat ryhtyneet toimiin ja tiedostaneet asian merkityksen, ja suosittaa tätä ajatellen ja siirtymän oikeudenmukaisuuden varmistamiseksi, että luodaan uusi yhteinen visio talousmallista kokoamalla kaikki järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan osapuolet neuvoa-antavaan erityisfoorumiin, jossa määritetään tavoitteita ja kohteita ja luodaan ajanmukainen seurantajärjestelmä.

1.2 Olisi hyödyllistä

— nivoa tiiviisti yhteen kestäväan kulutukseen ja tuotantoon tähtäävät politiikat ja resurssitehokasta Eurooppaa koskevan etenemissuunnitelman ⁽¹⁾ täytäntöönpano sekä kannustaa jäsenvaltioita toteuttamaan näitä politiikkoja etenemissuunnitelman ja talouspolitiikan EU-ohjausjakson puitteissa

— käyttää esimerkiksi seuraavia laaja-alaisia täytäntöönpano- ja kannustuskeinoja: poistaa asteittain käytöstä kestävyysperiaatteiden vastaiset tuotteet, kehittää veropolitiikkaa oikeudenmukaisempaan suuntaan, edistää ympäristömyönteisiä julkisia hankintoja, luopua asteittain sellaisista tuista, joissa ei oteta huomioon kielteisiä ympäristövaikutuksia, tukea tutkimusta ja ekoinnovointia, sisällyttää ympäristökustannukset hintoihin, keksiä uusia markkinapohjaisia kannustimia sekä innostaa kuluttajia ja työntekijöitä osallistumaan aktiivisesti siirtymäprosessiin.

1.3 Lisäksi tulee pyrkiä siihen, että rahoitusjärjestelmä ⁽²⁾ palvelisi kestäväan tuotantoon ja kulutukseen pohjautuvaa taloutta ja keskittyisi aloihin, joiden ekologinen jalanjälki on suurin: elintarviketeollisuuteen, maatalouteen, asumiseen, perusrakentamiseen ja liikenteeseen.

1.4 Olisi myös ylitettävä raja-aidat ja kiinnitettävä huomiota energian ja kasvihuonekaasujen lisäksi myös muihin resursseihin ja ympäristövaikutuksiin, jotka liittyvät esimerkiksi vesihuoltoon ja vesiensuojeluun, maaperän käyttöön sekä ilman saastumiseen, ja otettava huomioon tuotteiden kokonaisympäristövaikutukset.

1.5 Tuotantoprosessien ja tuotteiden parantamista tukemalla voidaan varmistaa, että kuluttajille ja käyttäjille on tarjolla tuotteita ja palveluja, joita he haluavat hyödyntää käyttäytymismallien tai mielipiteiden muuttuttua.

1.6 Kestäväpohjaisten kulutusmallien ja elämäntapojen edistämiseksi tulee myös vahvistaa kuluttajajärjestöjen ja reilun kaupan tuottajajärjestöjen roolia, edistää ja suojella kerskakulutukselle vaihtoehtoja tarjoavia aloitteita sekä tukea parhaita käytäntöjä.

⁽²⁾ Komitean lausunnot aiheesta ”Rahoituspalvelujen sääntely kestävan kasvun varmistamiseksi”, esittelijä: Edgardo Maria Iozia, EUVL C 107, 6.4.2011, s. 21, ja aiheesta ”Talouspolitiikan koordinoinnin tehostaminen vakautta, kasvua ja työpaikkoja varten – välineet vahvempaan EU:n talouden ohjausjärjestelmään”, esittelijä: Stefano Palmeri, EUVL C 107, 6.4.2011, s. 7.

⁽¹⁾ COM(2011) 571 final.

2. Johdanto

2.1 Tanskan hallitus pyysi joulukuussa 2011 ETSK:ta laatimaan valmistelevan lausunnon **kestävän kulutuksen ja tuotannon** edistämisestä kriisin ratkaisemisen, elpymisen ja EU:n ilmastositoumusten yhteensovittamiseksi. Viitaten komission julkaisemaan asiakirjaan ”Etenemissuunnitelma kohti resurssitehokasta Eurooppaa” ja siinä kestävästä kulutuksesta ja tuotannosta esitettyihin linjauksiin ⁽³⁾ Tanskan hallitus pyysi ETSK:ta arvioimaan välineitä, joita tarvitaan, jotta EU:n taloudessa voidaan siirtyä kestäväan kulutukseen ja tuotantoon.

2.2 Taloudellinen kehitys on tähän päivään asti perustunut uusiutumattomiin energialähteisiin ja luonnonvaroihin perusajattelumallin ”ihminen on luomakunnan omistaja ja herra” mukaisesti. Tavaroiden ja palvelujen tuotannolle on yhä leimallista kustannusten ulkoistaminen; näiden kustannusten osalta olisi määrättävä maksuja, joita perittäisiin uusiutumattomista luonnonvaroista, kasvihuonekaasupäästöistä ja ympäristöön joutuvista saasteista. Markkinatalouksien taloudelliset toimijat on määrättävä sisällyttämään nämä kustannukset hintoihin sääntämällä sitovia normeja, joita on mahdollisuuksien mukaan sovellettava yleisluontoisesti.

2.3 Kestävä kulutus ja tuotanto, jolla tarkoitetaan sellaisten palvelujen ja tuotteiden käyttöä, joiden arvo on suurempi mutta joihin kuluu vähemmän luonnonvaroja, on keskeinen tekijä strategioissa, joiden avulla pyritään lisäämään resurssitehokkuutta ja edistämään vihreää taloutta. Komissio hyväksyi vuonna 2008 ensimmäisen kestäväan kulutuksen ja tuotannon toimintaohjelmansa, joka kattoi erilaisia kestäväan kulutukseen ja tuotantoon tähtäviä politiikkoja ⁽⁴⁾. Komissio tarkistaa kyseisiä politiikkojaan vuonna 2012.

3. Kestävä kulutus ja tuotanto: tarvittavat toimet ja välineet

3.1 Tulee luoda uusi yhteinen visio talousmallista

3.1.1 Kestäväan kulutukseen ja tuotantoon liittyvien politiikkojen vaikutukset ovat jääneet toistaiseksi vähäisiksi mm. siksi, että kestävyysnäkökohdat sivuutetaan usein politiikkojen käytännön toteutuksessa, vaikka ne onkin juurrutettu lujasti Eurooppa 2020 -strategiaan. Nykyisessä talousmallissa päätavoitteena on luoda kasvua ja edistää kulutusta, ja yleistä suorituskykyä arvioidaan bkt:n perusteella. Kestäväan kulutukseen ja tuotantoon siirtyminen edellyttäisi avointa ja selkeää keskustelua omavaraisesta talousmallista, jossa suorituskyky punnittaisiin ekologista jalanjälkeä, inhimillistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä vaurautta mittaavien bkt:tä täydentävien indikaattorien avulla. ETSK on ehdottanut aiemmissa lausunnoissaan komissiolle yhteistyötä kestäväan kulutuksen foorumin luomiseksi, jotta

voitaisiin tarkastella kestäväpohjaista taloutta tukevia arvoja ja tekijöitä, jotka estävät ihmisiä soveltamasta kestävyysajattelun mukaisia kulutusmalleja, sekä ympäristöä vain vähän kuormittavista elämäntavoista saatuja kokemuksia ⁽⁵⁾.

3.2 Tulee määrittää tavoitteita ja kohteita ja luoda seurantajärjestelmä

3.2.1 Asiaan liittyy useita politiikanaloja. Kestäväan kulutuksen ja tuotannon tavoitteiden toteuttamisessa saavutetun edistyksen seuraamiseksi ja nykytilanteen arvioimiseksi olisi kootava vankka tietokanta tuotannon ja kulutuksen ympäristövaikutuksista. Sen avulla voitaisiin arvioida poliittisten välineiden tehokkuutta, syventää strategioita ja tavoitteita, mukauttaa painopisteitä ja luoda seurantajärjestelmä.

3.3 Tulee kutsua kansalaisyhteiskunta mukaan

3.3.1 Jotta siirtyminen vihreään ja kestäväpohjaiseen talouteen onnistuu, on erittäin tärkeää kutsua kansalaisyhteiskunta mukaan maailmanlaajuisella, valtio- ja paikallistasolla. Tällaisen siirtymän onnistuminen edellyttää, että yritykset, kuluttajat ja työntekijät mieltävät kestäväan kulutuksen ja tuotannon mahdollisuudeksi ja toivotuksi tavoitteeksi. Kaikille tasoille olisi luotava asianmukaisia järjestelmiä, jotka mahdollistavat vuoropuhelun ja demokraattisen osallistumisen ⁽⁶⁾.

3.3.2 Tähän liittyen tulee lopettaa teollisuusinvestointien, eurooppalaisten yritysten kilpailukyvyyn ja kuluttajien ostovoiman vastakkainasettelu. Varmin tapa piristää EU:n sisämarkkinoita on nostaa kuluttajien vaatimustasoa. Näin myös hyödynnetään eurooppalaisen tutkimuksen tuloksia ja täytetään ympäristönsuojelutavoitteet. Edellytyksenä on myös investointien pysyminen Euroopassa.

3.4 Tulee nivoa tiiviisti yhteen kestäväan kulutukseen ja tuotantoon tähtäävät politiikat ja etenemissuunnitelma kohti resurssitehokasta Eurooppaa

3.4.1 Komissio on nostanut lippulaivahankkeensa ja resurssitehokasta Eurooppaa koskevan etenemissuunnitelman ⁽⁷⁾ avulla resurssitehokkuuden edistämisen eurooppalaisten kansantalouksien kannalta ensiarvoisen tärkeäksi kysymykseksi.

⁽³⁾ COM(2011) 571 final, s. 6 ja 7.

⁽⁴⁾ COM(2008) 397 final.

⁽⁵⁾ Komitean lausunto aiheesta ”Kestäväan talouden rakentaminen kulutusmalliemme muutoksen avulla”, esittelijä: Anna Maria Darmanin, EUVL C 44, 11.2.2011, s. 57 ja komitean oma-aloitteinen lausunto aiheesta ”BKT ja muut indikaattorit – kansalaisyhteiskunnan osallistuminen täydentävien indikaattorien valintaan”, esittelijä: Stefano Palmieri (ei vielä julkaistu EUVL:ssä).

⁽⁶⁾ EUVL C 44, 11.2.2012, s. 57.

⁽⁷⁾ COM(2011) 571 final ja komitean lausunto aiheesta ”Etenemissuunnitelma kohti resurssitehokasta Eurooppaa”, esittelijä: Siobhán Egan (ei vielä julkaistu EUVL:ssä).

Etenemissuunnitelman täytäntöönpano nivoutuu Eurooppa 2020 -strategiaan ja talouspolitiikan EU-ohjausjaksoon. ETSK suosittelee, että kestävä kulutus ja tuotannon toimintaohjelman tarkistus kytketään tiiviisti etenemissuunnitelman täytäntöönpanoon sekä seitsemänten ympäristöä koskevaan toimintaohjelmaan⁽⁸⁾, jotta kestävä kulutus ja tuotantoon tähtäävät politiikat pääsisivät osallisiksi resurssitehokkuuden ja EU-ohjausjakson seurannan lisääntyneestä poliittisesta painoarvosta. Tiettyjen kestävä kulutuksen ja tuotannon indikaattorien lisääminen resurssitehokkuusindikaattoreihin loisi pohjan kestävä kulutuksen ja tuotannon tavoitteille ja seurantarjestelmille.

3.5 Tulee kannustaa jäsenvaltioita

3.5.1 Edellä ehdotetut kestävä kulutuksen ja tuotannon tavoitteet voisivat osaltaan auttaa kehittämään jäsenvaltioiden tähän liittyviä toteuttamia politiikkoja. Niitä voisi hyödyttää kestävä kulutus ja tuotantoon tähtäävien politiikkojen nivominen etenemissuunnitelman täytäntöönpanoon ja EU-ohjausjakson seurantarjestelmään.

3.6 Tulee hyödyntää monenlaisia kestävä kulutukseen ja tuotantoon tähtäävien politiikan välineitä

3.6.1 Koska kestävä kulutus ja tuotantoon tähtäävät politiikat ovat luonteeltaan laaja-alaisia ja huomioon otettavia näkökohtia on paljon, tulee eri tasoilla luoda tai ottaa käyttöön monia erilaisia poliittisia välineitä tuotanto- ja kulutusmallien kestävyysajattelun mukaisuuden parantamiseksi. EU:n, jäsenvaltioiden ja paikallisyhteisöjen tasolla tulee laatia aktiivisia politiikkoja. Etusija tulee antaa välineille, joissa yhdistyvät sääntelytoimenpiteet ja vapaaehtoiset toimenpiteet. Sääntelytoimenpiteet voivat koskea mm. kestävyysperiaatteiden vastaisten tuotteiden asteittaista poistamista käytöstä; välineitä veropolitiikan kehittämiseksi oikeudenmukaisempaan suuntaan; ympäristömyönteisten julkisten hankintojen edistämistä; asteittaista luopumista sellaista tuista, joissa kielteisiä ympäristövaikutuksia ei oteta huomioon; tutkimusta ja eko-innovointia; ympäristökustannusten sisällyttämistä hintoihin; muita markkinapohjaisia kannustimia sekä kuluttajien ja työntekijöiden aktiivista osallistumista siirtymäprosessiin⁽⁹⁾.

3.6.2 Euroopan komission vuonna 2008 hyväksymä kestävä kulutuksen ja tuotannon toimintaohjelma perustui tällaiseen yhdistettyyn poliittiseen lähestymistapaan, joka olisi säilytettävä tarkistuksen yhteydessä. Tässä yhteydessä voitaisiin kuitenkin nostaa tavoitetasoa ja mukauttaa välineitä ottaen huomioon asetetut tavoitteet, tähänastisen edistyksen vähäisyys sekä vähähiiliseen ja uusiutumattomia luonnonvaroja säästeliäämmin käyttävään talouteen siirtymisen tarjoama mahdollisuus nousta kriisistä.

3.6.3 Kestävä kulutuksen ja tuotannon edistämiseksi käytettävät välineet perustuvat suurelta osin vapaaehtoisuuteen ja

⁽⁸⁾ Komitean lausunto aiheesta ”Seitsemäs ympäristöä koskeva toimintaohjelma ja kuudennen ohjelman jatkotoimet”, esittelijä: Lutz Ribbe, (Ks. tämän virallisen lehden sivu 1).

⁽⁹⁾ Ks. myös komitean lausunto aiheesta ”ETSK:n kanta Yhdistyneiden Kansakuntien kestävä kehityksen konferenssin (Rio+20) valmisteluihin”, esittelijä: Hans-Joachim Wilms, EUVL C 143, 22.5.2012, s. 39.

tietoihin (ympäristömerkki, EMAS, kuluttajavalistuskampanjat jne.). Yritykset ja kuluttajat hyödyntävät näitä välineitä vain vähäisessä määrin ja vain tietyillä aloilla ja tietyissä sosiaaliryhmissä. Hyödyntämistä on vaikea lisätä tähänastisten keinojen avulla. Kestävyysperiaatteiden vastaisten tuotteiden ja kulutusmallien asteittainen poistaminen edellyttää säädösten antamista.

3.7 Tulee keskittyä aloihin, joiden ekologinen jalanjälki on suurin

3.7.1 Suurin osa kielteisistä ympäristövaikutuksista aiheutuu elintarvikkeiden ja juomien kulutuksesta, asumisesta, perusrakenteista ja liikkumisesta sekä energia- ja teollisuustuotannosta. Tulevissa kestävä kulutukseen ja tuotantoon tähtäävissä politiikoissa olisikin keskityttävä kaikkiin näihin aloihin. Koska elintarvikkeiden ja juomien suuret ympäristövaikutukset ovat vahvasti sidoksissa maatalouteen, tähän liittyvät politiikat tulee niivoa tiiviisti politiikkoihin, joiden avulla edistetään kestävä maataloutta.

3.7.2 Kestävä maatalous tarkoittaa luonnollisten tuotantoprosessien järkevää käyttöä sekä tukea luonnonmukaiselle viljelylle ja elintarviketeollisuudelle, jotka takaavat terveellisten ja pilaantumattomien elintarvikkeiden tuotannon väli- ja loppukäyttäjille. ETSK pitää kestävyysperiaatteiden mukaisen maatalouden avaimena sitä, että säilytetään määrällisesti riittävä, korkealaatuinen ja alueellisesti eriytynyt, laaja-alaisesti harjoitettava ja ympäristöystävällinen elintarviketuotanto, jonka avulla suojellaan ja hoidetaan maaseutua, säilytetään tuotteiden moninaisuus ja erityispiirteet sekä edistetään monimuotoista ja lajistoltaan rikasta kulttuurimaaismaa ja maaseutua⁽¹⁰⁾.

3.8 Tulee ylittää raja-aidat ja kiinnittää huomiota energian ja kasvihuonekaasujen lisäksi myös muihin resursseihin ja ympäristövaikutuksiin

3.8.1 Kestävä kulutus ja tuotantoon tähtäävissä politiikoissa on viimeksi kuluneina vuosina kiinnitetty erityishuomiota kysymyksiin, jotka liittyvät energiankulutukseen ja kasvihuonekaasupäästöihin. Tuotannolla ja kulutuksella on kuitenkin myös muita huomionarvoisia seurausvaikutuksia esimerkiksi vesihuoltoon ja vesiensuojeluun, maaperän käyttöön sekä ilman saastumiseen. Tulevissa kestävä kulutukseen ja tuotantoon tähtäävissä politiikoissa olisi siis ulotettava poliittisten välineiden soveltaminen myös muiden resurssien kuin sähkön kulutukseen ja otettava huomioon kokonaisympäristövaikutukset.

3.9 Tulee parantaa tuotantoprosesseja ja tuotteita

3.9.1 Jotta valmistajilla olisi kannustin parantaa tuotteidensa ympäristömyönteisyyttä koko elinkaaren ajalta, olisi laajennettu tuottajan vastuu sellaisena kuin se esitetään tietyissä säädöksissä tunnustettava yritysten oikeudellisen vastuun yleisperiaatteeksi ja perustaksi.

⁽¹⁰⁾ Komitean lausunto aiheesta ”Rio+20: kohti vihreää taloutta ja parempaa hallintoa”, esittelijä: Hans-Joachim Wilms, EUVL C 376, 22.12.2011, s. 102–109.

3.9.2 Tulee suosia kaksitahoista lähestymistapaa, jotta tuotteet noudattaisivat entistä paremmin kestävyysperiaatteita. Yhtäältä on edistettävä ympäristömyönteisten tuotteiden luomiseen ja kehittämiseen tähtävää tutkimusta julkisen tutkimusrahoituksen ja asianmukaisten innovointikannustimien avulla. Toisaalta olisi hyödynnettävä esimerkiksi ekologisesta suunnittelusta annettua direktiiviä kestävyysperiaatteiden vastaisten tuotteiden asteittaiseksi poistamiseksi käytöstä. Tätä varten on laajennettava kyseisen direktiivin soveltamisalaa ja nopeutettava sen täytäntöönpanoa.

3.9.3 Jos yritysten ja kuluttajien halutaan tekevän yhä kestävyysajattelun mukaisempia valintoja, on erittäin tärkeää huolehtia siitä, että tuotteiden ja palvelujen ympäristövaikutukset kerrotaan avoimesti. Komission kestävään kulutukseen ja tuotantoon tähtäviä politiikkoja käsitelleen konsultoinnin yhteydessä esittämä ehdotus siitä, että tämän varmistamiseksi käytettäisiin menetelmää, jonka avulla voidaan määrittää tuotteiden ekologinen jalanjälki, vaikuttaa asianmukaiselta. Lisäksi on kuitenkin käytettävä muita välineitä (esim. bkt:ta täydentävät sosiaaliset kriteerit), joiden avulla voidaan parantaa kestävyysperiaatteiden mukaisuuteen liittyvien tietojen välittymistä koko tuotantoketjussa.

3.9.4 On edistettävä uudenlaisia liiketoimintamalleja, joissa korostettaisiin nykyisen materiaalivirtojen painottamisen sijasta arvon ja hyvinvoinnin luomista ja suosittaisiin esimerkiksi hyödykkeiden leasing-vuokraamista niiden ostamisen sijaan, kimp-pakuytiä hankkeita ja logistisia malleja, joissa pyritään vähentämään kuorma-autojen tyhjääjoja yritysten välisen yhteistyön avulla.

3.10 Tulee edistää kestäväpohjaisia kulutusmalleja ja elämäntapoja

3.10.1 Kulutustapojen muuttamiseen tulee kiinnittää aiempaa enemmän huomiota. Kulutus on asteittain irrotettava kielteisistä ympäristövaikutuksista. Kestäväpohjaisen kuluttamisen edistämiseksi tulee luoda poliittinen välineistö, jossa otetaan huomioon resurssien uusiutumissykliä kesto ja niiden rajat sekä unionin sisämarkkinoiden globaalit vaikutukset (tuontiin ja vientiin).

3.10.2 Kestävään kulutukseen ja tuotantoon tähtävissä politiikoissa on otettava huomioon, että kestävät kuluttajavalinnat edellyttävät kohtuuhintaisten kestävyysperiaatteita noudattavien tuotteiden ja palvelujen saatavuutta markkinoilla, selkeiden ja luotettavien tietojen antamista kuluttajille sekä riittäviä taloudellisia kannustimia. Aivan erityisesti olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin kuluttajatiedotuksen parantamiseksi sekä epäselvien tietojen levittämisen ja "viherpesun" ehkäisemiseksi.

3.10.3 Toteutettavien toimenpiteiden olisi **vahvistettava kuluttajajärjestöjen roolia muutoksen tekijöinä** ja edistettävä kansalaisyhteiskunnassa käytävää vuoropuhelua kestäväpohjaisista elämäntavoista niin, että luodaan *keskustelufoorumeita*, joissa voidaan puida erilaisia näkemyksiä tästä asiasta sekä jakaa kokemuksia ja parhaita käytäntöjä.

3.10.4 Jotta voidaan siirtyä kestäväpohjaisiin elämäntapoihin, on myös tehtävä tarvittavat investoinnit julkisiin perusrakenteisiin: esimerkiksi joukkoliikenteen edistäminen yksityisautoilun

vaihtoehtona edellyttää modernia julkisen liikenteen järjestelmää, kestäväpohjainen liikenne edellyttää sähkö- ja biopoltoaineinfrastruktuuria ja kierrätystalouden toteuttamiseksi tarvitaan tehokkaita palautusjärjestelmiä ja jätekeräyspisteitä käytöstä poistettaville tavaroille.

3.10.5 ETSK on useassa yhteydessä korostanut valitusohjelmien merkitystä, kun ihmisten käyttäytymistä pyritään muuttamaan tehokkaasti kestäväpohjaiseen suuntaan. Komitea toteaa jälleen, ettei tällaisia ohjelmia pitäisi suunnata ainoastaan kouluille ja nuorisolle, vaikka ne ovat tietenkin tärkeitä kohteita, vaan kohderyhmänä olisi oltava koko väestö ikään tai sosiaaliseen tilanteeseen katsomatta. Erityishuomiota olisi kiinnitettävä ympäristöriskeistä ja -haitoista johtuvaan kumuloituvaan eriarvoisuuteen.

3.10.6 Rahtaajat, vähittäiskauppiat ja muut toimitusketjun toimijat vaikuttavat kestäväan kulutuksen valintoihin merkittävästi muun muassa maailmanlaajuisia tuotantoa ja logistiikkaa koskevien vaatimustensa välityksellä. Komissio teki aiemmin Euroopan suurimpien vähittäiskauppojen kanssa yhteistyötä vähittäismarkkinoiden pyöreän pöydän foorumissa. Tätä strategiaa voitaisiin laajentaa muihin rahtaajiin, logistiikan toimijoihin jne.

3.10.7 Ympäristömyönteiset julkiset hankinnat vauhdittavat merkittävästi kestävyysperiaatteiden mukaisten tuotteiden markkinoiden kehitystä. On syytä pohtia, miten tällaisia hankintoja koskevia politiikkoja voidaan tehostaa.

3.11 Tulee lisätä taloudellisia kannustimia veropolitiikkoihin

3.11.1 Edellä mainittuja kestäväan kulutukseen ja tuotantoon tähtäviä toimenpiteitä voidaan vahvistaa innostamalla yrityksiä ja kuluttajia omaksumaan kestäväpohjaisia toimintamalleja talouskannustimien avulla. Kuten kaikki tietävät, tällaiset toimenpiteet eivät heijastu ainoastaan markkinahintoihin. Kestäväan kulutukseen ja tuotantoon tähtävien politiikkojen lisäksi on näin ollen sovellettava ympäristöä suosivaa verojärjestelmää, johon liittyen otetaan käyttöön taloudellisia kannustimia siirtymän edellyttämien toimien jakamiseksi oikeudenmukaisesti suurten yritysten ja pk-yritysten kesken, kansalaisten kesken sekä yritysten ja kuluttajien kesken ja luovutaan asteittain tuista, jotka ovat ympäristön kannalta haitallisia. Tällaiset toimet valuvat kuitenkin hukkaan, jos Euroopan sosiaalisen mallin rahoitus uhrataan ja korvataan uusiutumattomia luonnonvaroja koskevalla uudella verolla, jonka käytöstä sosiaalisen suojelun rahoittamiseen ei ole mitään takeita. Tämä olisi vaarallista, kallista ja hyödytöntä. Verotus kuuluu joka tapauksessa jäsenvaltioiden päätäntävaltaan, mutta kestävyuden ja pysyvyyden nimissä tulee pidättäytyä lisäämästä jäsenvaltioiden välistä verokilpailua.

3.12 Tulee varmistaa siirtymän oikeudenmukaisuus

3.12.1 Siirtyminen vihreään talouteen on kestäväällä pohjalla, jos sen myötä syntyy nk. vihreitä työpaikkoja ja se "viherryttää" työpaikkoja tekemällä tuotantoprosesseista aiempaa ympäristömyönteisempiä. Tämä pätee uusiutuvan energian tuotantoon, kestäväpohjaiseen liikenteeseen ja energiatehokkaaseen asumiseen. Jotta siirtymästä saadaan hyötyä, tulee kuitenkin harjoittaa työmarkkinavuoropuhelun perustuvaa aktiivista politiikkaa,

joka kohdistuu sosiaalisiin näkökohtiin ja jonka avulla pyritään luomaan (palkkauksen, työolojen ja uramahdollisuuksien suhteen) kunnollisia ja laadukkaita työpaikkoja. Taloudellista toimintaa ja ympäristömyönteisten tuotteiden markkinoita on kehitettävä aktiivisesti, ja niiden edellyttämää ammattiosaamista

tulee edistää asianmukaisen tuen sekä sellaisten ammatilliseen koulutukseen ja uudelleen koulutukseen liittyvien toimenpiteiden avulla, joilla edistetään naisten ja miesten tasa-arvoa ja kannustetaan heitä osallistumaan yhdenvertaisesti siirtymäprosessiin ⁽¹⁾.

Bryssel 26. huhtikuuta 2012

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON

⁽¹⁾ Komitean lausunto aiheesta "Ympäristöystävällisten ja kestävien työpaikkojen edistäminen EU:n ilmastonmuutos- ja energiapaketin yhteydessä", esittelijä: Edgardo Maria Iozia, EUVL C 44, 11.2.2011, s. 110.